

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ПРВ СОВЕТ

**СЛУЧАЈ ГЕРОВСКА-ПОПЧЕВСКА против РЕПУБЛИКА
МАКЕДОНИЈА**

(Жалба бр. 48783/07)

ПРЕСУДА

СТРАЗБУР

7 јануари 2016

Оваа пресуда ќе стане конечна под околностите поместени во член 44 став 2 од Конвенцијата. Истата може да биде предмет на редакциски измени.

**Во случајот на Геровска-Почевска против Република
Македонија,**

Европскиот суд за човекови права (Прв совет), заседавајќи во Совет составен од:

Päivi Hirvelä, *претседател*,

Ledi Bianku,

Kristina Pardalos,

Paul Mahoney,

Ksenija Turković,

Robert Spano,

Armen Harutyunyan, *судии*,

and André Wampach, *заменик-секретар на Советот*,

Заседавајќи на нејавна седница на 1 декември 2015 година, ја донесе следната пресуда, што беше усвоена на тој датум:

ПОСТАПКА

1. Случајот започна со жалба (бр.48783/07) против Република Македонија поднесена до Судот согласно член 34 од Конвенцијата за заштита на човековите права и основни слободи („Конвенцијата“) од страна на македонски државјанин, г-ѓа Снежана Геровска-Попчевска („жалителката“), на 1 ноември 2007 година.

2. Жалителката беше застапувана од г-ѓа А. Поп-Трајкова Вангели, адвокат од Скопје. Македонската Влада („Владата“) беше застапувана од страна на нејзиниот агент, г-дин К.Богданов.

3. Мирјана Лазарова Трајковска, судијка избрана во однос на Република Македонија, не можеше да заседава во случајот (Правило 28). На 26 август 2014 година претседателот на Советот одлучи да ја назначи Ксенија Турковиќ да заседава како *ad hoc* судија (Правило 29).

4. Жалителката се жалеше, меѓу другото, дека била разрешена од судиската функција во постапка што не ги задоволува стандардите од членот 6 од Конвенцијата. Поточно, таа тврдеше дека нејзиниот случај не бил разгледан од страна на „независен и непристрасен трибунал“.

5. На 18 февруари 2013 година жалбата беше доставена до Владата. Исто така беше одлучено да се примени членот 41 од Деловникот на Судот и на жалбата да ѝ се даде приоритетен третман.

ФАКТИ

I. ОКОЛНОСТИ НА СЛУЧАЈОТ

6. Жалителката е родена во 1954 година и живее во Скопје.

A. Постапката во која жалителката е разрешена заради нестручно и несовесно вршење на судиската функција

7. На 3 април 2006 година Државната комисија за спречување на корупцијата, на која тогаш претседател бил М.М, кој подоцна (јули 2006) станал министер за правда, поднела до Судскиот совет („СС“) предлог за ревизија на граѓански предмет (бр. IV П.бр.2904/01) во кој жалителката донела првостепена пресуда како претседател на трочлен совет. Предметот се однесувал на постапка за отштета против државата.

8. На 19 април 2006 година Граѓанскиот оддел на Врховниот суд одржал седница и изготвил мислење во кое заклучил дека има основ да се поведе постапка за нестручно и несовесно вршење на судиската функција од страна на жалителката во однос на граѓанскиот предмет бр. IV П.бр.2904/01. Според записникот од седницата, мислењето било побарано од судијата Д.И., кој во тоа време бил претседател на Врховниот суд. Во записникот не се наведени членовите на Граѓанскиот оддел на Врховниот суд кои го донеле мислењето. Според жалителката, судијата Д.И. бил член на Граѓанскиот оддел што го донел мислењето.

9. На 26 април 2006 година СС побарал од Општата седница на Врховниот суд, согласно член 21 од Законот за Републичкиот судски совет од 1992 година („Законот од 1992 година“, види став 24 подолу), да подготви извештај во врска со прашањето дали е оправдано разрешувањето на жалителката од судиската функција.

10. На истиот датум СС, во состав во согласност со член 104 од Уставот (види став 22 подолу), поведува постапка против жалителката поради погрешна примена на материјалното и процедуралното право во граѓанскиот предмет бр. IV П.бр.2904/01. Тој се повикал на барањето поднесено од Државната комисија за спречување на корупција, а се потпрел, меѓу другото, и на мислењето на Граѓанскиот оддел на Врховниот суд. Жалителката одговорила во писмена форма.

11. Во декември 2006 година осум членови на СС (сите судии) биле назначени согласно Амандманот XXVIII на Уставот (види став 23 подолу). В.Г., член на СС, бил номиниран како овластен предлагач, како што е наведено во член 55 од Законот за Судскиот совет од 2006 година („Законот од 2006 година”, види став 25 подолу), во случајот на жалителката.

12. На 25 декември 2006 година општата седница на Врховниот суд, со која преседал судијата Д.И., изготвила мислење за случајот на жалителката. Релевантниот дел од мислењето, потпишано од судијата Д.И., е како што следува:

„Општата седница на Врховниот суд ... едногласно го поддржува целосниот [текст на] мислењето на Граѓанскиот оддел и утврди дека постои основ за разрешување (на жалителката) заради нестручно и несовесно вршење на судиската функција.”

13. На 26 февруари 2007 година се одржала расправа пред Комисијата на Судскиот совет за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција (во понатамошниот текст: „Комисијата“), формирана согласно член 58 од Законот од 2006 година (види став 25 подолу). В.Г. не бил член на Комисијата. И жалителката, која имала правен застапник, и В.Г. ги изнеле усно своите аргументи. Комисијата ги земала предвид и мислењата на Граѓанскиот оддел и на општата седница на Врховниот суд. На 28 февруари 2007 година Комисијата изготвила извештај и го доставила до СС.

14. На 14 март 2007 година, општата седница на СС, во која биле само десет од членовите, односно осум судии избрани од страна на нивните колеги, како и тогашниот министер за правда и судијата Д.И., кои биле членови на СС по функција (види Амандман XXVIII на Уставот, точка 23 подолу), ја разрешила жалителката од судиската функција заради нестручно и несовесно вршење на функцијата. СС утврдил дека таа погрешно ги применила материјалното и процедуралното право

во граѓанскиот предмет бр. IV П.бр.2904/01, во кој донела решение вон воспоставениот начин на кој требало да се постапува со предметите. Одлуката за разрешување се повикала на барањето доставено од страна на Државната комисија за спречување на корупцијата а се засновала и на изведените докази на претресот пред Комисијата, вклучувајќи ги мислењата на Граѓанскиот оддел и на општата седница на Врховниот суд.

15. Жалителката ја оспорила одлуката во втора инстанца, имено пред Советот за одлучување по жалби формиран во рамките на Врховниот суд („Совет за одлучување по жалби“). Такви совети се формирале на *ad hoc* основа во секој одделен случај. Како што е наведено во член 60 од Законот од 2006 година (види став 25 подолу), Советот за одлучување по жалби бил составен од девет судии, од кои тројца биле судии на Врховниот суд, четворица судии на Апелациониот суд и двајца судии од судот на жалителката. На 8 мај 2007 година, Советот за одлучување по жалби ја одбил жалбата на жалителката и ја потврдил одлуката на Судскиот совет. Во Советот за одлучување по жалби бил судијата Л.Ш., кој одлучувал во друг случај, наводно поврзан со предметот бр. IV П.бр.2904/01. Според жалителката, нејзиното барање за изземање на судијата Л.Ш., од кое копија не е приложена, не било прифатено.

Б. Постапката пред Уставниот суд

16. На 19 декември 2007 година Уставниот суд ја отфрлил уставната жалба во која жалителката тврдела дека нејзиното разрешување ја прекршило нејзината слобода на совест, слобода на мислење и слобода на јавно изразување. Во однос на разрешувањето, Уставниот суд утврдил дека нема надлежност да ја преиспита законитоста на одлуката на СС. Што се однесува до тоа дали разрешувањето на жалителката влијаело на нејзината слобода на изразување, судот нашол дека мора да се прави разлика помеѓу вршење на судиска функција и таа конкретна слобода. Тој одлучил дека судиската функција вклучувала право и должност да се суди во согласност со законот, и дека тоа право и должност не се дел од правата и слободите за кои тој има надлежност да одлучува според Уставот (У.бр.145/2007).

В. Известувања во медиумите во врска со случајот на жалителката

17. Жалителката достави копии од неколку написи објавени во периодот помеѓу април и декември 2006 година во дневните весници *Време* и *Дневник*.

18. Во еден напис објавен на 20 април 2006 година се цитира извештај од Врховниот суд каде се наведува дека во граѓанскиот предмет бр. IV П.бр.2904/01 погрешно е применет законот.

19. Во напис од 27 декември 2006 година се наведува дека Врховниот суд потврдил дека жалителката треба да биде разрешена од функцијата. Тој навел дека судијата Д.И. изјавил дека СС во својот нов состав треба да ги следи нивните препораки. Во врска со тоа, во написот се цитира судијата Д.И.:

„Ние само потсетивме дека треба да се сноси одговорност.“

20. Во напис од 28 декември 2008 година стои:

„Д.И., претседателот на [Врховниот] суд, побара (од СС) да се разреши (жалителката) заради нестручно и несовесно извршување на судиската функција.“

21. Во напис од 11 јануари 2007 година објавен во дневниот весник *Дневник* се цитира судијата Д.И. како, меѓу другото, вели:

„Ние ќе доставиме мислење во однос на тоа дали (жалителката) треба да биде разрешена штом ќе се утврди одговорноста на другите институции. За Врховниот суд не е спорна нестручноста и несовесноста на судијката во случајов. Граѓанскиот оддел тоа веќе го утврди.“

II. РЕЛЕВАНТНО ДОМАШНО ПРАВО

А. Устав од 1991 година, со измените и дополнувањата од 2005 година

22. Релевантните одредби од Уставот од 1991 година гласат:

Член 104

„ СС го сочинуваат седум членови. Собранието ги избира членовите на Советот. Членовите на Советот се избираат од редот на истакнати правници за време од шест години, со право на уште еден избор ...“

Член 105

Републичкиот судски совет:

- му предлага на Собранието избор и разрешување на судии и одлучува за предлози за разрешување од судиска функција во случаите утврдени со Уставот ...”

23. Во декември 2005 година Собранието усвои неколку амандмани на Уставот. Амандман XXVIII и Амандман XIX ги заменија членовите 104 и 105, соодветно. Релевантните одредби гласат:

Амандман XXVI

“1. ... судија се разрешува:

- поради потешка дисциплинска повреда што го прави недостоен за вршење на судиската функција; и

- поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција под услови утврдени со закон.”

Амандман XXVIII

“... Републичкиот судски совет го сочинуваат петнаесет члена. По функција членови на Советот се претседателот на Врховниот суд на Република Македонија и министерот за правда. Осум члена на Советот ги избираат судиите од своите редови ... Тројца членови на Советот избира Собранието ... Двајца членови предлага претседателот на Републиката, а изборот го врши Собранието ...”

Амандман XXIX

“Судскиот совет на Република Македонија:

- ги избира и разрешува судиите и судиите поротници ...”

Б. Закон за Републичкиот судски совет од 1992 година („Службен весник“ бр.80/1992; 50/1999 и 43/2003)

24. Релевантните одредби од Законот од 1992 година гласат:

“б) Утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција

Член 21(2)

Пред одлучување по предлогот за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција, Републичкиот судски совет прибавува мислење од судот во кој судијата работи и од општата седница на Врховниот суд за оправданоста на предлогот за разрешување на судијата ...”

В. Закон за Судскиот совет од 2006 година („Службен весник“ бр.60/2006)

25. Релевантните одредби од Законот од 2006 година гласат:

**Основи за разрешување на судија
Член 53(1)(2)**

„Судијата се разрешува поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција под условите определени со закон.“

**Дисциплинска постапка
Член 55**

„Дисциплинска постапка се поведува по барање на член на Судскиот совет, претседателот на судот во кој работи судијата чие разрешување се бара, или претседателот на повисокиот суд или општата седница на Врховниот суд ...

Дисциплинската постапка е итна и од доверлив карактер. Се води без присуство на јавноста и со почитување на угледот и достоинството на судијата.

Судскиот совет од своите редови формира Дисциплинска комисија во состав од пет члена.

Судијата има право да се изјасни писмено или усно по барањето за поведување дисциплинска постапка во рок од осум дена од денот на приемот на известувањето за барањето.

Судијата против кого е поднесено барањето има право на бранител.

Дисциплинската комисија кога ќе го добие барањето прибавува податоци и поднесува извештај со предлог за основаноста на барањето до СС. Врз основа на извештајот СС одлучува за поведување на постапката или за запирање на постапката.

...

Судскиот совет ќе донесе Правилник со кој ќе се уреди текот и водењето на постапката (види став 74 подолу).“

Постапка за утврдување на нестручно и несовесно извршување на судиската функција

Член 58

„Постапката за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција се води согласно членот 55, а ја спроведува Комисијата за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција („Комисијата“).

Судскиот совет од своите редови ја формира Комисијата составена од пет члена.

...

Врз основа на извештајот од членот 55(6) од овој Закон и расправата на седницата Судскиот совет може:

- да ја запре постапката; и
- да го разреши судијата поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција.”

Право на жалба

Член 60

„Против одлуката на Советот судијата има право на жалба до Советот за одлучување по жалбите на Судскиот совет против решенија за разрешување или изречена дисциплинска мерка формиран при Врховниот суд („Совет за одлучување по жалби’)...

Советот за одлучување по жалби е составен од девет члена од кои: тројца судии на Врховниот суд, четворица судии од апелационите судии и двајца судии од судот од кој е судијата против кој е водена постапката.

Претседателот на Врховниот суд не може да биде член на Советот за одлучување по жалби.”

Г. Закон за Судскиот совет од 2011 година („Службен весник“, бр.110/2011)

26. Според член 1 од Законот за Судскиот совет од 2011 година, министерот за правда учествува во работата на Судскиот совет без право на глас.

27. Согласно член 6 од овој Закон, министерот за правда ги има истите права, должности и одговорности како и членовите на Советот со право на глас, освен правото на одлучување на Советот и остварувањето увид во работата на судијата.

Д. Закон за парничната постапка од 2005 година

28. Член 400 од Законот за парничната постапка од 2005 година прдвидува можност за повторување на постапката за која Судот утврдил повреда на Конвенцијата. Во повторувањето на постапката домашните судови се должни да ги почитуваат одредбите од конечната пресуда на Судот.

Ѓ. Закон за Советот за утврдување на факти и поведување на постапка за утврдување на одговорност на судија („Службен весник“, бр.20/2015)

29. Во февруари 2015 година Собранието донесе нов закон со кој се предвидува формирање на Совет за утврдување на факти и поведување на постапка за утврдување одговорност на судија („Совет“). Улогата на новото тело е да утврди релевантни факти во постапка уредена согласно Законот и да одлучи дали да поднесе барање за поведување на постапка поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција на судија (членови 2 и 49). Советот е составен од девет члена (пензионирани судии, обвинители и правници, член 6) избрани од страна на сите судии на непосредни и тајни избори (член 16). Тој може, меѓу другото, да поднесе барање до Судскиот совет за поведување на постапка за одговорност на судија или претседател на суд (член 32). Законот почна да се применува три месеци од денот на влегувањето во сила (член 53).

Е. Правилник за постапката и начинот за утврдување нестручно и несовесно вршење на судиската функција („Службен весник“, бр.15/2007)

30. Релевантните одредби од Правилникот за постапката и начинот за утврдување нестручно и несовесно вршење на судиската функција гласат:

Член 5

„Постапката за утврдување нестручно и несовесно вршење на судиската функција се поведува по барање на член на Судскиот совет, претседателот на судот [во кој работи судијата чие разрешување се бара], претседателот на повисокиот суд или Општата седница на Врховниот суд на Република Македонија [„подносител на барањето“].

Во барањето за поведување на постапка за нестручно и несовесно вршење на судиската функција се наведуваат причините за поведување постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција.

Со барањето се доставуваат и доказите на кои се заснова барањето.”

Член 7

„Судскиот совет одлучува дали барањето за утврдување нестручно и несовесно извршување на судиската функција е навремено, комплетно и допуштено.

...

Судскиот совет од своите редови формира Комисија за утврдување нестручно и несовесно вршење на судиската функција составена од пет члена.”

Претходна постапка

Член 8

„Комисијата барањето го доставува лично до судијата против кого е поднесено.

Судијата може писмено да одговори на наводите во барањето или да даде усна изјава на записник во рок од осум дена од добивањето на барањето.

Судијата против кого е поднесено барање има право на бранител којшто самиот го известува и го обезбедува за расправа.

Заедно со одговорот на барањето судијата ги доставува сите докази со кои ги побива наводите во барањето ...”

Член 9

„Комисијата прибавува податоци и докази што се од интерес за утврдување на состојбата во врска со [случајот].”

Член 10

„Врз основа на прибавените податоци и докази, Комисијата поднесува извештај со предлог за основаноста на барањето до Судскиот совет.”

Поведување на постапката

Член 11

„Советот расправа по барањето и предлогот на Комисијата и одлучува за поведување или запирање на постапката за нестручно и несовесно вршење на судиската функција.

Советот ја донесува одлуката со мнозинство гласови од вкупниот број на членови на Советот...”

Член 12(1)

„Одлуката од член 11 на овој Правилник се доставува до подносителот на барањето, судијата [чиешто разрешување се бара], и претседателот на судот каде судијата ја врши

функцијата, а предметот со сите списи ѝ го предава на Комисијата.”

Член 13

„Советот може времено да го отстрани судијата од вршењето на судиската функција кога е поведена постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на функцијата.”

Член 14

„Комисијата закажува расправа во рок од триесет дена од денот на поведувањето на постапка за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција.

На расправата Комисијата работи во полн состав.

Со расправата раководи претседателот на Комисијата.”

Член 15

„На расправата се покануваат подносителот на барањето и судијата.

Ако учесниците кои се уредно поканети не дојдат, а изостанокот не го оправдаат, расправата ќе се одржи.”

Член 16

„На расправата ќе се изведат сите докази предложени од подносителот на барањето, судијата, како и доказите прибавени од Комисијата.

Судијата против кого е поднесено барањето има право да се произнесе по сите докази изведени на расправата.”

Член 17(4)

„Записникот од расправата го потпишуваат подносителот на барањето, судијата или неговиот бранител, членовите на Комисијата и лицето кое го води записникот.”

Член 18

„Комисијата во рок од петнаесет дена по завршувањето на расправата поднесува извештај до Советот со предлог за донесување на (една) од следните одлуки:

- запирање на постапката или
- разрешување на судијата поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција.”

Член 20

Советот врз основа на извештајот (на Комисијата) и расправата на седница на Советот може:

- да ја запре постапката за утврдување нестручно и несовесно вршење на судиската функција; или
- да го разреши судијата поради нестручно и несовесно вршење на функцијата.”

Член 22(1) и (3)

„Решението (за разрешување) Советот го донесува со двотретинско мнозинство гласови од вкупниот број на членови.

...

Примерок од решението се доставува на судијата, неговиот бранител, подносителот на барањето и на претседателот на судот во кој судијата ја врши функцијата, или на претседателот на непосредно повисокиот суд.”

Член 23

Против решението на Советот за разрешување судија, судијата има право на жалба до Советот за одлучување по жалбите на Судскиот совет, формиран при Врховниот суд („Совет за одлучување по жалби“) ...”

Ж. Деловник на Врховниот суд („Службен весник“ бр.13/1998 и 21/2009)

31. Релевантните одредби од Деловникот на Врховниот суд гласат:

Член 23

„Во Врховниот суд се формираат следните судски оддели:

1. Кривичен оддел
2. Граѓански оддел
3. Оддел за судска пракса.”

Глава III

Работење на судот

Член 31

„Судот ја врши својата работа според предвиденото со Уставот и Законот за судовите преку:

- совети;
- седници на оддели;
- заедничка седница на оддели;
- општа седница.”

2. Судски оддели

Организација и надлежности на одделите

Член 37(2)

„За постапката и одлуките во предмети што се однесуваат на лични, семејни, работни односи, имотни и други граѓански односи помеѓу правни и физички лица надлежни се судиите на граѓанскиот оддел.”

Член 39(1)

„Одделот го сочинуваат сите судии кои постапуваат по предмети што се во надлежност на тој оддел, како и судските службеници ...”

III. МЕЃУНАРОДНИ МАТЕРИЈАЛИ

A. Извештај за напредокот на Република Македонија за 2010 година, Европска комисија, Брисел, 9 ноември 2010

32. Релевантниот дел од Извештајот за напредок гласи:

“4.23. Глава 23: Судски и основни права

... улогата на министерот за правда во рамките на Судскиот совет и Советот на јавни обвинители покренува сериозна загриженост за мешање на извршната власт и политичка контрола во работата на судството. Контроверзните разрешувања и несоодветното мешање на министерот за правда укажуваат дека актуелниот систем не е во согласност со европските стандарди ...”

B. Мислење за предлог-уставните амандмани во врска со реформата на судскиот систем во „Република Македонија” усвоено од Комисијата на нејзината 64. Пленарна седница, Европска комисија за демократија преку правото (Венецијанска комисија), CDL-AD(2005)038, Венеција, 21-22 октомври 2005

33. Релевантниот дел од Мислењето гласи:

“41. Со цел да се сведе на минимум влијанието на извршната власт, задолжителното **членство на министерот за правда** во Судскиот совет би можело да се измени со **право на присуство на седниците** на Судскиот совет или членство без право на глас.”

В. Мислење бр.10(2007) на Советодавниот совет на европски судии (ССЈЕ) за Советот на министри на Советот на Европа за Судскиот совет во служба на општеството, Стразбур, 23-27 ноември 2007

34. Релевантните одредби од Мислењето гласат:

II. ОПШТА МИСИЈА: ЗАШТИТА НА НЕЗАВИСНОСТА НА СУДСТВОТО И ВЛАДЕЕЊЕТО НА ПРАВОТО

„8. Судскиот совет има за цел заштита на независноста на правосудниот систем и независноста на поединечните судии. Постоенењето на независни и непристрасни судови е структурен услов на правната држава.

V. В. 2. Дисциплинска одговорност

62. Прашањето за одговорност на судиите беше разгледано од страна на ССЈЕ во Мислењето бр.3 (2002). Неодамнешните искуства на некои држави ја покажуваат потребата од заштита на судиите од искушението за проширување на делокругот на нивната одговорност во прашања поврзани со јурисдикцијата. Улогата на Судскиот совет е да покаже дека судијата не може да сноси исти одговорности како припадник на друга професија: тој врши јавна функција и не може да одбие да одлучува по спорови. Покрај тоа, ако судијата е изложен на правни и дисциплински санкции заради неговите/нејзините одлуки, не може да се одржат ниту независноста на судството ниту демократската рамнотежа на власти. Од тие причини, Судскиот совет треба недвосмислено да ги осуди политичките проекти чијашто цел е да се ограничи слободата на одлучување на судиите. Ова не ја намалува должноста на судијата да го почитува законот.

63. Судијата кој ги занемарува своите предмети поради немарност или кој покажува крајна нестручност во постапувањето по нив треба да се соочуви со дисциплински санкции. Дури и во такви случаи, како што е наведено во Мислењето на ССЈЕ бр.3 (2002), важно е судиите да уживаат заштита со дисциплинска постапка која го гарантира почитувањето на принципот на независност на судството и која се спроведува пред тело ослободено од било какво политичко влијание, врз основа на јасно дефинирани дисциплински повреди: во дисциплинското тело не може да земат учество ниту шефот на државата, ниту министерот за правда или друг претставник на политичките власти.

64. На Судскиот совет му се доверени етички прашања; тој може да третира и приговори од странките на судовите. Со цел да се избегне судир на интереси, со дисциплинските постапки во прв степен, кога по нив не се постапува во рамките на надлежноста на дисциплински суд, по можност треба постапува дисциплинска комисија во чијство состав мнозинството ќе бидат судии избрани од страна на своите колеги, кои не се членови на Судскиот совет, со можност за жалба пред повисок суд.”

**Г. Magna Carta на судиите (Основни принципи),
Советодавен совет на европските судии, Стразбур, 17
ноември 2010 ССЈЕ (2010)3 Конечна**

35. Релевантните одредби од Magna Carta на судиите гласат:

Гаранции за независност

„6. Дисциплинските постапки се водат пред независен орган со можност за правен лек пред суд.”

Орган одговорен за гарантирање на независноста

„13. За да се обезбеди независноста на судиите, секоја држава формира Судски совет или друго посебно тело, независно од законодавната и извршната власт, на кое му се доделени широки надлежности за сите прашања што се однесуваат на нивниот статус како и на организацијата, функционирањето и угледот на судските институции. Советот ќе биде составен или исклучиво само од судии или од значително мнозинство судии избрани од страна на нивните колеги. Судскиот совет ќе дава отчет за своите активности и одлуки.”

ПРАВО

I. НАВОДНИ ПОВРЕДИ НА ЧЛЕНОТ 6 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

36. Жалителката се жалеше согласно членот 6 § 1 од Конвенцијата дека Судскиот совет не е „независен и непристрасен трибунал” во поглед на учеството на тогашниот претседател на Врховниот суд и министерот за правда во одлуката на Судскиот совет за нејзиното разрешување. Таа изнесе наводи дека и двајцата однапред имале формирано мислење за основаноста на предметното прашање, имено нејзино разрешување. Понатаму, личните предрасуди на претседателот на Врховниот суд дополнително биле засилени

со изјави во медиумите, во кои изразил неповолни мислења за неа. И на крај, гласот на министерот бил одлучувачки за нејзиното разрешување, што имплицирало дека постоело мешање на извршната во судската власт. Соодветниот дел од членот 6 § 1 од Конвенцијата гласи:

„1. При утврдувањето на граѓанските права и обврски ... секој има право на фер ... судење ... од страна на независен и непристрасен трибунал основан со закон.”

А. Допуштеност

37. Владата не поднесе приговор во врска со допуштеноста на жалбените наводи.

38. И покрај тоа што Владата не поднесе било каков приговор во однос на допуштеноста на жалбените наводи според овој основ, Судот би сакал да го адресира прашањето за применливоста на членот 6 од Конвенцијата. Тој забележува дека случајот на жалителката беше разгледан од Судскиот совет, којшто ги утврди сите прашања за фактите и законот по одржувањето на рочиште и проценка на доказите. Општата седница на Судскиот совет донела одлука за разрешување на жалителката, која била преиспитана од Советот за постапување по жалби, тело составено од судии кои извршуваат судиска функција. Во такви околности, Судот смета дека членот 6 е применлив на оспорената постапка според неговиот граѓански аспект (за анализа на *Eskelinen* тестот (*Vilho Eskelinen and Others v. Finland* [GC], бр.63235/00, § 62, ECHR 2007 II), види *Olujić v. Croatia*, бр.22330/05, §§ 31-45, 5 февруари 2009, и *Oleksandr Volkov v. Ukraine*, бр.21722/11, § 91, ECHR 2013).

39. Судот забележува дека жалбените наводи по оваа глава не се очигледно неосновани во смисла на членот 35 став 3 (а) од Конвенцијата. Тој понатаму забележува дека тие не се недопуштени по ниту една друга основа. Од тие причини мора се прогласат за допуштени.

Б. Основаност

1. Прашањето за независноста и непристрасноста на Судскиот совет

(а) Поднесоци на страните

40. Жалителката наведе дека Судскиот совет не бил непристрасен бидејќи во него биле членови претседателот на Врховниот суд и министерот за правда и покрај фактот дека првиот имал претходно донесена одлука (имајќи го предвид неговото учество во Граѓанскиот оддел и општата седница на Врховниот суд) за нејзино разрешување, а вториот, како претседател на Комисијата за борба против корупцијата, ја повел оспорената постапка против неа. Таа понатаму тврдеше дека, ако се земе предвид нецелосниот состав на Судскиот совет во тоа време, учеството на министерот за правда во одлуката на Судскиот совет за нејзино разрешувања влијаело на независноста на Судскиот совет.

41. Владата се произнесе дека иако претседателот на Врховниот суд претседавал на општата седница на тој суд, друг член на судството претседавал со тој судски оддел (судијата С.К. во однос на Граѓанскиот оддел во случајот на жалителката). Во секој случај, претседателот на Врховниот суд не можел да влијае на одлуките или мислењата на општата седница или одделите на Врховниот суд, бидејќи тие тела носеле одлуки со мнозинство гласови од вкупниот број на членови. Покрај тоа, претседателот на Врховниот суд се повлекол и не гласал на општата седница или седница на било кој оддел на Врховниот суд во случаите во кои тој бил член на Судскиот совет. Мислењето усвоено едногласно од страна на општата седница на Врховниот суд било побарано од страна на Судскиот совет (види ставови 9 и 24 погоре). Јавните изјави на претседателот на Врховниот суд во однос на жалителката не предизвикале било каков сомнеж за неговата лична непристрасност, затоа што не биле одраз на неговото лично мислење. Тие биле дадени во контекст на неговата надлежност да го претставува Врховниот суд и да ја информира јавноста за важни случаи.

42. Што се однесува до улогата на министерот за правда, Владата укажа дека Судскиот совет бил првостепен трибунал кој имал надлежност да разгледа и да одлучи за секој случај одделно. Фактот дека поголемиот дел од членовите на Судскиот совет биле судии избрани од нивни колеги судии на непосредно

и тајно гласање бил силен показател за неговата непристрасност. Тие потврдиле дека Судскиот совет што ја разрешил жалителката бил составен од десет членови: осум судии избрани од страна на нивните колеги, како и претседателот на Врховниот суд и министерот за правда, како членови по функција. Одлуката за разрешување била едногласно усвоена, во согласност со условот за двотретинско мнозинство. Тие негирале дека одлуката на министерот за правда, како поединечен член, може да го компромитира Судскиот совет во целина. Во таа смисла, тие истакнале дека министерот немал овластувања во врска со изборот или разрешувањето на членови на Судскиот совет (тие се повикаа, пак на *Oleksandr Volkov*, цитиран погоре, § 114).

(б) Оцена на Судот

(i) Општи принципи

43. Судот потсетува дека, по правило, непристрасноста означува отсуство на предрасуди или пристрасност. Според својата утврдена судска пракса, постоењето на непристрасност во смисла на членот 6 § 1 мора да се утврди во согласност со: (i) субјективниот тест, каде што мора да се има предвид личното убедување и однесување на одреден судија - односно, дали судијата имал било какви лични предрасуди или пристрасност во даден случај; и (ii) објективниот тест, односно со утврдување дали самиот трибунал и, меѓу другите аспекти, неговиот состав, нуделе доволно гаранции за да исклучи секакво оправдано сомневање во однос на неговата непристрасност (види, меѓу другите власти, *Fey v. Austria*, 24 февруари 1993, §§ 28 и 30, серија А бр.255, и *Wettstein v. Switzerland*, бр.33958/96, § 42, ECHR 2000-XII).

44. Сепак, не постои недвосмислена поделба помеѓу субјективната и објективната непристрасност, бидејќи однесувањето на судијата не само што може да предизвика објективно сомневање во неговата непристрасност, од гледна точка на надворешниот набљудувач (објективниот тест), туку, исто така, може го покрене прашањето за неговото лично убедување (субјективниот тест) (*Kyprianou v. Cyprus* [GC], бр.73797/01, § 119, ECHR 2005 XIII). Така, во некои случаи каде што може да биде тешко да се обезбедат докази со кои може да се побие презумпцијата на субјективната непристрасност на судијата, условот за објективна непристрасност обезбедува

дополнителна важна гаранција (види *Pullar v. The United Kingdom*, 10 јуни 1996 година, § 32, *Извештаи* 1996 III).

45. Во оваа смисла, дури и изгледот може да има одредено значење; со други зборови, „правдата не само што мора да биде задоволена, туку мора и да се види дека е задоволена“. Во прашање е довербата што судовите во едно демократско општество мора да ја поттикнат кај јавноста (види *Morice v. France* [GC], бр.29369/10, § 78, 23 април 2015 и *De Cubber v. Belgium*, 26 октомври 1984, § 26, серија А бр.86).

46. Конечно, концептите за независноста и објективната непристрасност се тесно поврзани и, во зависност од околностите, може да е потребно заедничко испитување (види *Sacilor-Lormines v. France*, бр.65411/01, § 62, ECHR 2006-XIII). Имајќи ги предвид фактите на конкретниот случај, Судот најде дека е соодветно заедно да се испитаат прашањето за независност и прашањето за непристрасност.

(ii) Примена во предметниот случај

47. Во конкретниот случај, Судот забележува дека Врховниот суд донел две мислења во однос на тоа дали имало било какво нестручно и несовесно вршење на судиската функција од страна на жалителката во граѓанскиот предмет бр.IV.П.бр.2904/01.

48. Прво, на 19 април 2006 година Граѓанскиот оддел на Врховниот суд, кој бил надлежен да расправа за процедурални и материјални прашања поврзани со граѓанските предмети (види член 37 (2) од Деловникот на Врховниот суд, став 31 погоре), нашол дека постојат основи за утврдување на нестручно и несовесно вршење на судиската функција од страна на жалителката. Тоа мислење било побарано од судијата Д.И. (види став 8 погоре). Иако Владата се произнесе дека во тоа време, со Граѓанскиот оддел претседавал судијата С.К., таа не ги оспори наводите на жалителката дека судијата Д.И. бил член на Граѓанскиот оддел кој го усвоил тоа мислење (види точки 8, 40 и 41 погоре).

49. Второ, на 25 декември 2006 година општата седница на Врховниот суд гласала за мислење во кое утврдила дека има "основи за разрешување (на жалителката) нестручно и несовесно вршење на судиската функција". Судијата Д.И. претседавал со општата седница на тој суд и го потпишал мислењето. Судот става силен акцент на фактот дека тоа

мислење било усвоено едногласно (види ставови 12 и 41 погоре). Владата не му предочи на Судот било какви докази дека судијата Д.И. се повлекол или се воздржал од гласање за мислењето на општата седница на Врховниот суд. Понатаму, на Судот не му е доставена ниту една одредба од законодавството или конкретен пример од домашната практика со која се бара од претседателот на Врховниот суд да го повлече или се воздржи од гласање во таков случај. Во такви околности, Судот не може а да не заклучи дека судијата Д.И. гласал за мислењето на општата седница на Врховниот суд. Бидејќи тоа мислење било побарано од страна на Судскиот совет, согласно член 21 (2) од Законот за Републичкиот судски совет во 1992 година, во сила во тоа време, судијата Д.И. морал да знае дека тоа ќе се користи во оспорената постапка против жалителката, што била во тек пред Судскиот совет.

50. Во такви околности, Судот смета дека жалителката имала легитимни основи за стравување дека судијата Д.И., тогашниот претседател на Врховниот суд, веќе бил лично убеден дека таа треба да биде разрешена за нестручно и несовесно вршење на судиската функција пред тоа прашање да дојде пред Судскиот совет (види, *mutatis mutandis*, *Werner v. Austria*, 24 ноември 1997, § 41, *Извештаи* 1997-VII).

51. Во решението за разрешување на жалителката, Судскиот совет се потпрел на ставовите на Граѓанскиот оддел и на општата седница на Врховниот суд (види став 14 погоре). Жалителката била разрешена едногласно на општата седница на Судскиот совет, во која бил вклучен судијата Д.И. како член по функција (види ставови 14 и 23 погоре).

52. Од погоренаведеното произлегува дека судијата Д.И., како претседател на Врховниот суд, со учество во одобрувањето на судското мислење од, барем, општата седница на тој суд, изразил мислење кое не е во корист на жалителката. Од тие причини, неговото натамошно учество во оспорената постапка за утврдување нестручно и несовесно вршење на судиската функција пред Судскиот совет не е во согласност со барањето за непристрасност согласно член 6 став 1 од Конвенцијата. Со оглед на овој заклучок, Судот не смета дека е потребно да се испита дали јавните изјави од страна на судијата Д.И., како претседател на Врховниот суд, додека оспорената постапка била сè уште во тек биле уште еден елемент кој придонесува кон перцепцијата на пристрасност од негова страна.

53. Слични размислувања се однесуваат на учеството на тогашниот министер за правда во одлуката на Судскиот совет за разрешување на жалителката и покрај тоа што тој имал побарано, како тогашен претседател на Државната комисија за спречување на корупцијата, Судскиот совет да го преиспита граѓанскиот предмет IV П. бр.2904/01 по кој таа донела одлука (види *Mitrinovski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр.6899/12, § 45, 30 април 2015).

54. Понатаму, Судот забележува дека, како што е потврдено од страна на Владата, десет члена на новиот Судски совет ја донеле одлуката од март 2007 година со која жалителката била разрешена поради нестручно и несовесно вршење на судиската функција. Одлуката била донесена едногласно од страна на десетте членови. Според Владата, ваквата одлука е во согласност со условот за "двотретинско мнозинство" (десет од петнаесет) предвиден во тоа време во Деловникот на Судскиот совет (види став 42 погоре).

55. И да е така, Судот смета дека учеството во тоа тело на министерот за правда, како член на извршната власт, ја нарушил неговата независност во конкретниов случај.

56. Според тоа, Судот заклучува дека Судскиот совет што судел во случајот на жалителката не бил „независен и непристрасен“ трибунал согласно членот 6 став 1 од Конвенцијата. Според тоа, постои повреда на овој член.

2. Останати жалбени барања според членот 6 став 1 од Конвенцијата

57. Жалителката исто така се жалеше дека оспорената постапка не задоволувала некои од гаранциите наведени во член 6 став 1 од Конвенцијата: дека не ѝ била дадена можност да се произнесе за доказите поднесени против неа; дека била лишена од правото да присуствува на расправата пред Советот за постапување по жалби формиран при Врховниот суд; Советот за постапување по жалби не бил непристрасен, бидејќи во него бил судијата Л.Ш.; дека не биле дадени доволно причини за нејзиното разрешување; и дека имало пропусти во примената на законот.

58. Имајќи ги предвид горенаведените елементи и заклучокот дека правото на жалителката да биде сослушана од страна на

"независен и непристрасен трибунал" согласно член 6 став 1 од Конвенцијата е повредено, Судот ги прогласи овие жалбени наводи за допуштени, но смета дека не е неопходно да се испитаат одделно (види *Oleksandr Volkov*, цитиран погоре, § 159; *Harabin v. Slovakia*, бр.58688/11, § 143, 20 ноември 2012; и *Nikolov v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр.41195/02, § 29, 20 декември 2007).

3. Жалбено барање според членот 6 став 2 од Конвенцијата

59. На крај, жалителката изнесе наводи дека изјавите дадени за медиумите од страна на членовите на Судскиот совет и политичари на високо ниво додека оспорената постапка сè уште била во тек претставувале повреда на нејзините права според членот 6 став 2 од Конвенцијата.

60. Судот утврди дека граѓанскиот аспект на членот 6 од Конвенцијата се однесува на оспорената постапка (види став 38 погоре). Во секој случај, жалителката не барала надомест на штета пред судовите од општа надлежност. Според тоа, таа не ги исцрпила ефективните домашни правни лекови (види *Harabin*, цитиран погоре, § 145, и *Gorgievski v. the former Yugoslav Republic of Macedonia* (dec.), бр.18002/02, 10 април 2006).

61. Следи дека овој дел од жалбата мора да биде отфрлен во согласност со членот 35 ставови 3 и 4 од Конвенцијата.

II. ПРИМЕНА НА ЧЛЕНОТ 41 ОД КОНВЕНЦИЈАТА

62. Членот 41 од Конвенцијата предвидува:

“Ако Судот оцени дека постои повреда на Конвенцијата или нанејзините протоколи, и ако внатрешното право на заинтересираната Висока страна договорничка овозможува само делумно отстранување на последиците од таа повреда, Судот и дава на општетената страна, доколку е потребно, правично задоволување.”

A. Оштета

63. Жалителката тврдеше дека како резултат на нефер постапката поведена против неа, таа ја изгубила платата на која ќе имала право како судија. Таа достави детална пресметка на нејзиното побарување, кое се однесува на неисплатената плата,

социјалните придонеси и персоналниот данок на доход. Таа побаруваше еквивалент на 96.000 евра по овој основ. Во врска со ова таа достави стручно мислење наложено за потребите на постапката пред Судот. Таа исто така бараше враќање на членарината за нејзиното членство, по разрешувањето, во Адвокатска комора на Македонија. Жалителката исто така тврдеше дека како последица на предвремениот престанок на мандатот и информациите во медиумите било нанесена штета на нејзиниот професионален углед и претрпела ментална болка и фрустрација. Во врска со ова таа бараше 12.000 евра како надомест на нематеријална штета.

64. Владата ги оспори барањата на жалителката и се прозине дека истите се спекулативни, претерани и неиздржани. Таа тврдеше дека не постои причинско-последична врска помеѓу бараната материјална штета и наводните повреди.

65. Судот смета дека доделувањето на правичниот надоместок може да се заснова само на фактот дека жалителот не ги имал на располагање сите гаранции од членот 6 став 1 од Конвенцијата. Сепак, Судот не може да спекулира за тоа каков ќе бил исходот од постапката во согласност со член 6 став 1 од Конвенцијата доколку не биле утврдени повредите. Во конкретниот случај, Судот смета дека нема причинско-последична поврзаност помеѓу повредите од членот 6 став 1 од Конвенцијата и наводната материјална штета. Според тоа нема основа за доделување на износ по овој основ (види *HIT d.d. Nova Gorica v. Slovenia*, бр.50996/08, § 49, 5 јуни 2014; *Bajaldžiev v. the former Yugoslav Republic of Macedonia*, бр.4650/06, § 52, 25 октомври 2011; и *Mežnarić v. Croatia*, бр.71615/01, § 43, 15 јули 2005).

66. Од друга страна, Судот смета дека жалителката мора да претрпела ментална болка и вознемиреност поради утврдените повреди. Одлучувајќи на правична основа, согласно членот 41 од Конвенцијата, Судот ѝ доделува на жалителката 4.000 евра на име на нематеријална штета, плус било која такса која би можела да биде наплатена.

67. Пресуда со која Судот ќе утврди повреда на Конвенцијата или нејзините протоколи наметнува на тужената држава законска обврска не само да им ги исплати на оние кои се засегнати сумите доделени по пат на правичен надомест, туку и да избере, што е предмет на надзор од страна на Советот на

министри, општи и/или, доколку е соодветно, поединечни мерки што треба да се донесат во домашниот правен поредок за да се стави крај на повредата утврдена од Судот и да ги направи сите можни репарации за последиците од тоа на начин што ќе ја врати колку што е можно повеќе ситуацијата штопостоела пред настанувањето на повредата (види *Harabin*, цитиран погоре, § 177).

68. Судот веќе утврди дека во случај на повреда на членот 6 од Конвенцијата, жалителот треба, колку што е можно, да се врати во позиција што ќе ја имал доколку не биле занемарени барањата на оваа одредба. Затоа, најсоодветна форма на надомест на штета во случаи како што е овој ќе биде повторување на постапката, ако тоа биде побарано. Во тој поглед, Судот забележува дека Законот за парнична постапка предвидува можност за повторување на постапката во случаи каде во пресуда Судот заклучува дека судската одлука или постапка пред пресудата била во спротивност со основните човекови права и слободи на странката (види став 28 погоре).

Б. Трошоци

69. Во однос на трошоците направени пред Судот, жалителката побара EUR 250 за трошоци за вештаци (види став 63 погоре) и трошоци за превод во износ од EUR 60 (поткрепени со фактура). Таа понатаму побара од Судот да ѝ бидат надоместени трошоците за правниот застапник согласно своето наоѓање.

70. Владата ги оспори ваквите побарувања како неосновани односно дека не биле навистина и нужно сторени.

71. Согласно праксата на Судот, жалителот има право на надомест на трошоци само доколку се покаже дека истите биле навистина и нужно сторени и се разумни во квантум (види *Editions Plon v. France*, бр.58148/00, § 64, ECHR 2004-IV). Во предметниот случај, со оглед на расположливиот материјал и горните критериуми, Судот смета дека е разумно да ѝ додели на жалителката 900 евра за постапката пред Судот, плус било која такса која може да ѝ се наплати.

В. Затезна камата

72. Судот смета дека затезната каматна стапка треба да се заснова на стапката за позајмица на Европската централна банка, на која треба да се додадат трипроцентни поени.

ОД ТИЕ ПРИЧИНИ, СУДОТ, ЕДНОГЛАСНО,

1. *Ги прогласува* жалбените наводи дека Судскиот совет не бил „независен и непристрасен трибунал“, како и останатите жалбени наводи според членот 6 став 1 од Конвенцијата (види став 57 погоре) за допуштени, а остатокот од жалбата за недопуштен;
2. *Смета* дека има повреда на членот 6 став 1 од Конвенцијата во поглед на немањето на потребна непристрасност и независност на Судскиот совет имајќи го предвид учеството на тогашниот претседател на Врховниот суд и министерот за правда во одлуката на Судскиот совет за разрешување на жалителката;
3. *Смета* дека нема потреба да ја преиспита жалбата во однос на останатите жалбени наводи согласно членот 6 став 1 од Конвенцијата;
4. *Смета*
 - (а) дека одговорната држава треба да ѝ ги плати на жалителката, во рок од три месеци откако пресудата ќе стане конечна согласно членот 44 став 2 од Конвенцијата, следните суми, кои треба да се конвертираат во националната валута на одговорната држава по стапка која е применлива на денот на исплатата:
 - (i) 4.000 евра (четири илјади евра), плус било која такса која би можела да биде наплатена, во поглед на нематеријална штета;
 - (ii) 900 евра (двесто евра), плус било која такса која би можела да биде наплатена на жалителката, во поглед на трошоците и расходите;
 - (б) дека по истекот на горенаведените три месеци до исплатата ќе биде исплатена обична камата на горните суми, по стапка еднаква на стапката за позајмица на Европската централна банка за односниот период, плус трипроцентни поени;

5. Го *отфрла* остатокот од барањето на жалителката за правична отштета.

Изработено на англиски јазик и поднесено на писмено на 7 јануари 2016 година, согласно член 77 §§ 2 и 3 од Деловникот на Судот.

André Wampach
Заменик-секретар

Päivi Hirvelä
Претседател